

Faktaark til Flagdagen 2024

Af Veterancentret

Hvad er en veteran?

En veteran er en person, der på baggrund af en beslutning truffet af Folketinget, Regeringen eller en minister har været udsendt i mindst én international mission. Veteranpolitikken gælder for veteraner, der har været udsendt i regi af Forsvarsministeriet.

Politikken bygger på de fem grundpiller

- Anerkendelse
- Før, under og efter udsendelse
- Pårørende
- Støtte til sårede veteraner
- Fælles ansvar

Langt størstedelen af veteranerne kommer styrket hjem fra deres udsendelse. På tværs af skiftende konflikter, opgaver og missioner er stort set alle de danske udsendte vendt hjem med oplevelser for livet, nye kammeratskaber og stærke kompetencer i rygsækken.

Antal veteraner

Der er i maj 2024 registreret 42.032 veteraner. Veteraner blev dog ikke automatisk registreret elektronisk fra før 1992.

Flagdagen

Den 5. september er den officielle flagdag for Danmarks udsendte. Flagdagen blev højtideligholdt første gang i 2009. I 2024 er det således 16. gang Flagdagen afholdes.

Formålet med Flagdagen er at hædre de personer, der er eller har været udsendt på en mission af Danmark på baggrund af en beslutning truffet af Folketinget, Regeringen eller en minister.

Flagdagen består af et centralt arrangement i København samt en række lokale arrangementer i hele Rigsfællesskabet. Det officielle Danmark markerer Flagdagen for Danmarks udsendte med en kranselægning ved monumentet i Kastellet, en mindegudstjeneste for Danmarks faldne i Holmens Kirke og en parade for årets udsendte på Christiansborg Slotsplads. Målgrupperne for delarrangementerne er pårørende til faldne og omkomne veteraner og udsendte siden sidste flagdag fra Forsvaret, Hjemmeværnet, Beredskabsstyrelsen, Udenrigsministeriet og Politiet.

Den decentrale fejring af Flagdagen er en lokal begivenhed, som myndigheder, enheder m.fl., afhængigt af det lokale samarbejde med kommunen, deltager i. I 2023 blev flagdagen markeret i 90 kommuner.

Fysisk sårede, omkomne og faldne

Fra 1992 og frem til og med august 2020 er antallet af faldne 48, antallet af omkomne 21 og antallet af fysisk sårede 266. Der er ingen faldne, omkomne eller fysisk sårede siden flagdag 2015. 'Faldne' omfatter personer, som er dræbt eller efterfølgende omkommet som følge af kamphandlinger, inkl. miner, improviserede sprængladninger, andre fjendtlighedsindede handlinger eller våbenvirkning fra egne/allierede styrker. 'Sårede' omfatter personer, der er såret som følge af ovennævnte hændelser. Kategorien omfatter både de tilfælde, hvor personen er hårdt såret og har risiko for at miste liv, lemmer, førlighed eller syn, og de mindre alvorlige tilfælde, hvor personen ikke forudses at have væsentlige fysiske mén. Omkomne omfatter dødsfald under udsendelse, der ikke skyldes kamphandlinger, men fx sygdom eller ulykke.

Psykisk efterreaktioner

En udsendelse kan være forbundet med nogle voldsomme oplevelser. For en mindre gruppe veteraner kan dette resultere i, at de oplever tegn på psykiske efterreaktioner fra deres udsendelse. For nogle kan efterreaktioner dukke op flere år efter udsendelse. Veterancentret tilbyder gratis psykologbehandling til veteraner, uanset hvornår symptomerne viser sig.

PTSD (Posttraumatic Stress Disorder)

For en gruppe af veteranerne udvikler deres efterreaktion sig til PTSD, som er den mest undersøgte psykiske efterreaktion. PTSD er ofte en langvarig tilstand, som kan opstå efter katastrofeagtige psykiske belastninger.

Blandt de veteraner, der får PTSD, oplever mange, at deres PTSD-symptomer opstår op til flere år efter udsendelse. Andelen af veteraner med PTSD vil derfor være forskellig afhængig af opgørelsetidspunkt samt om PTSD opgøres ved hjælp af registre (diagnose) eller spørgeskemaer (symptomer).

PTSD i tal

Veterancentrets Videncenter vurderer, at omkring 1 ud af 10 veteraner på et tidspunkt oplever symptomer på svær depression eller PTSD. Der findes ikke et samlet tal for dette, og det afhænger i høj grad af missionstypen og opgaven, hvor stor risiko for efterreaktioner er for den enkelte.

Fakta

I alt 15.083 veteraner har besvaret et spørgeskema efter mission i perioden 1998-2018, hvor der bl.a. spørges til PTSD-symptomer. Der er 3 pct., som 6 måneder efter mission har svære PTSD-symptomer.

ISAF hold 7 er det hold, der er bedst undersøgt mht. PTSD-symptomer. 9,6 pct. af de danske soldater, der var udsendt til Afghanistan med ISAF hold 7 i 2009, havde et højt niveau af PTSD symptomer to og et halvt år efter hjemkomst, og seks et halvt år efter hjemkomst var det tal steget til 13,7 pct. Det skal bemærkes, at ISAF hold 7 var udsat for voldsomme kamphandlinger med sårede og omkomne som følge, hvorfor dette holds andel med PTSD symptomer ikke nødvendigvis er repræsentativ for alle danske veteraner.

Til sammenligning var andelen med et højt niveau af PTSD-symptomer på ISAF hold 15, der var udsendt i 2013, 5,5 pct. da de blev undersøgt 2 og et halvt år efter hjemkomst, og 4,7 pct. da det blev undersøgt seks et halvt år efter udsendelsen. For ISAF hold 10, der ligeledes

blev undersøgt seks og et halvt år efter hjemkomst, er andelen med højt niveau af PTSD-symptomer 9,8 pct.

Veterancentrets støttemuligheder

Veterancentret tilbyder psykolog- og psykoterapeutisk behandling til veteraner. Tilbuddet er livslangt, så længe veteranens vanskeligheder relaterer sig til deres udsendelse(r). Forløbene varierer – fra få samtaler til længerevarende forløb med mange sessioner. Pårørende til veteraner kan også blive tilbudt behandling, når det relaterer sig til veteranens udsendelse og vanskeligheder.

Veterancentret tilbyder herudover også fysioterapeutisk behandling samt støtte fra opsøgende rådgivere, socialrådgivere, beskæftigelsesrådgivere såvel som specialiserede børne- og ungerådgivere. I tillæg til dette har Veterancentret en døgntelefon 7281 9700, som veteraner og pårørende kan benytte. Veterancentrets døgntelefon modtog i 2023 2283 opkald til døgntelefonen. Veterancentret kan også henvise veteraner med behov til botilbud, herunder det specialiserede botilbud Vesterhavsgaarden, som også kan håndtere veteraner med selvmedicinerings- og misbrugsproblematikker.

Den frivillige indsats

Til støtte for veteranindsatsen finder man op til 70 frivillige aktører, der alle arbejder til støtte for veteraner og deres pårørende. Hovedparten dækker et geografisk afgrænset område eller varetager interesser for en bestemt medlemsgruppe. Med 21 foreninger fordelt over Rigsfællesskabet er Danmarks Veteraner den største og ældste frivillige veteranorganisation. KFUMs Soldatermission og Fonden Danske Veteranhjem har etableret botilbud, som løfter en vigtig opgave overfor udsatte veteraner, der ofte har komplekse problemstillinger.

FAKTATJEK OM VETERANER

Fakta om veteraners hjælpesøgning for psykiske problemer

Ny forskning, som Veterancentret har udført i samarbejde med forskere fra Københavns Universitet og Aarhus Universitet, viser, at veteraner bruger psykiske sundhedsservices oftere end baggrundsbefolkningen. Særligt i løbet af de første to år efter deres hjemkomst, hvor hjælpesøgningen er 2,6 gange større blandt veteraner end en køns- og aldersmatchet kontrolgruppe fra baggrundsbefolkningen, som blev erklæret egnet ved sessionen.

Fakta om hjemløse veteraner

Ved VIVEs kortlægning af hjemløshed i Danmark i 2022 blev der registreret 5789 borgere i hjemløshed. Heraf var 105 veteraner, svarende til 1,8 pct. af alle hjemløse i Danmark.

Fakta om Veterancentrets hjemkomstundersøgelse

Hjemkomstundersøgelsen er en spørgeskemaundersøgelse, som bliver brugt til identificering af de veteraner, der måtte have behov for hjælp. Derudover bliver undersøgelsen brugt til forskning inden for veteranområdet. Spørgeskemaet sendes ud til alle veteraner 6 måneder efter hjemkomst fra international mission med Hæren og FRONTEx og 4 måneder efter hjemkomst for enkeltmandsudsendte, Søværnet og Flyvevåbnet. Veteranerne modtager systematisk opfølgende spørgeskemaer 2, 5 og 8 år efter udsendelsen. I alt har Veterancentret indsamlet mere end 22.000 besvarelser.

Fakta om veteraner og selvmord

Forekomsten af selvmord blandt danske veteraner er på niveau med baggrundsbefolkningen med samme alder og køn, erklæret egnet til militærtjeneste ved Forsvarets Dag, men uden udsendelse med det danske Forsvar.

Fakta om veteraners børn

Børn af mandlige* veteraner trives bedre i skolen end deres jævnaldrende, og de oplever, at de klarer sig bedre fagligt end andre på deres alder. I VIVEs undersøgelse Børn af veteraner. Hverdagsliv og trivsel fra 2018 tyder det dog også på, at en mindre gruppe – nemlig de børn, hvis fædre har psykiske vanskeligheder – har det svært. Sammenlignet med børn af veteraner, hvis far ikke har psykiske vanskeligheder, har de oftere fraskilte forældre, de trives dårligere psykisk, de er mere ensomme og er mere udad reagerende. Veterancentret udbyder "Samtalegrupper for børn og unge" i samarbejde med Familienetværket.

*Der indgår ikke børn af kvindelige veteraner i undersøgelsen, da der på undersøgelsestidspunktet ikke var børn nok i aldersgrupperne til at kunne sikre deres anonymitet.

Fakta om veteraner og beskæftigelse

Forskning viser, at veteraner har en god tilknytning til arbejdsmarkedet med høj beskæftigelsesgrad og en lavere risiko for arbejdsløshed sammenlignet med baggrundsbefolkningen. Desuden er veteraner med PTSD også i højere grad i arbejde (59 pct.) sammenlignet med dem fra baggrundsbefolkningen med PTSD (24 pct.).

Fakta om veteraner og PTSD og Kompleks PTSD

Evidensbaserede behandlingsprogrammer i Veterancentrets Militær Psykologiske Afdeling har god effekt over for PTSD, og det ses at 6 ud af 10 har effekt af behandlingen. Men det betyder også, at 4 ud af 10 ikke har den ønskede effekt af behandlingen. Dette kan skyldes flere faktorer, bl.a. at mange veteraner har andre psykiske problemer end PTSD, når de søger behandling, som behandlingen også bør målrettes. For nyligt har World Health Organization beskrevet en ny type PTSD, nemlig Kompleks PTSD, som adskiller sig fra "almindelig" PTSD ved, at personer med kompleks PTSD også oplever problemer med at regulere følelser, have et vedvarende negativt selvbillede, samt opleve problemer i nære relationer. Veterancentret har udviklet et nyt behandlingsprogram til kompleks PTSD, "Patient-centreret modulopbygget kognitiv adfærdsterapi til kompleks PTSD", hvor behandlingen også fokuserer på de ekstra symptomer, der ses ved kompleks PTSD.

Behandlingsprogrammet er aktuelt ved at blive afprøvet i et pilotprojekt i Veterancentret. Det er hensigten at gennemføre et egentligt randomiseret kontrolleret forsøg, hvor det nye patientcentrerede behandlingsprogram testes op imod den nuværende PTSD-behandling. Målet er at få undersøgt, hvordan kompleks PTSD bedst behandles i fremtiden.

Fakta om psykiske efterreaktioner

Blandt de veteraner, som søger psykologisk behandling i Veterancentret, møder 44,4% af de behandlingssøgende veteraner kriterierne for sandsynlig PTSD eller kompleks PTSD ifølge det internationale, diagnostiske klassifikationssystem ICD-11, herunder møder 13,0% kriterierne for PTSD, og 31,4% møder kriterierne for kompleks PTSD.